

BUITEN

2^E JAARGANG N^O. 36.

ZATERDAG 5 SEPTEMBER 1908.

Auto-tocht Genua—Amsterdam.
Detail van een der vier galerijen in het klooster St. Trophime.
Foto Aut. F. W. Vogt.
A. R. J. S.

REDACTIE:
HENRI VAN BOOVEN, te HILVERSUM
MEDEWERKERS.

ARCHITECTUUR, (*Gebouwen, woninginrichting, meubelen, verlichting, verwarming, enz.*) TUINARCHITECTUUR, PLAATSBSCHRIJVING: A. F. VAN BEURDEN, H. VAN DER BORCH VAN VERWOLDE, S. V. H., J. W. HANRATH, E. RUEMPOL, LEONARD A. SPRINGER, D. F. TERSTEEG, P. WESTBROEK.
BLOEMEN- EN MOESTUIN; (*Serres, kassen, enz. vruchtboomen, sierheesters*). J. G. BALLEGO, K. BERENDSEN, JAC. B. BRINK, E. H. J. CUNAEUS, A. FIET, J. J. KRUYFF, E. TH. WITTE.
FOKKEN EN KWEEKEN: (*Paarden, runderen, wolven, honden, pluimvee en ander gevogelte, visschen, bijen*): F. BLAAUW, G. C. DUVAL VERWEY, CHR. H. J. RAAD, S. SPANJAARD LZN., JOH. PH. TUYT.
FOTOGRAFIE: J. A. BAKHUIS, M. A. BOER, F. F. BRUYNING JR., DR. A. J. M. GARJEANNE, AUG. F. W. VOGT, MEVR. C. DE VRIES-BLOM.
HYGIËNE, (*Tuin- en dieropvoeding*) OPVOEDING EN ONDERWIJS: J. BRUINWOLD RIEDEL, G. H. DEMMINK, J. C. G. GRASÉ.
LANDBOUW, LANDBOUW-ECONOMIE, HEIDEONTGINNING EN BOSCH-CULTUUR: (*Cultuurplanten, woudflora, veredeling van gewassen, enz.*) L. BROEKEMA, F. F. BRUYNING JR., I. P. VAN LONKHUIJZEN, J. RINKES BORGER, J. Z. TEN RODENGATE MARISSSEN, A. J. VAN SCHERMBEEK, C. G. SPENGLER, DR. J. J. OTT DE VRIES.
LEVENDE NATUUR EN LETTERKUNDIGE BIJDAGEN: MEJ. A. BIENFAIT, MEJ. C. BIENFAIT, M. J. BRUSSE, MEVR. A. BIJL VAN SLOOTEN, BERN. CANTER, J. DAALDER DZN, P. FRANSSEN JZN., DR. A. J. M. GARJEANNE, G. DE GRAAF, E. HEIMANS, MEVR. HOFFMANN, W. C. VAN MEURS, DR. EDW. B. KOSTER, M. KRAMER, JOH. DE MEESTER, HENRI MEIJER, J. REDDINGIUS, E. RUEMPOL, MEJ. B. STOLK, DREVES UITTERDIJK.
METEOROLOGISCHE EN ASTRONOMISCHE MEDEDEELINGEN: DR. C. SCHOUTE, J. VAN DER BILT, PROF. DR. A. A. NIJLAND.
SPORT: (*Cricket, golf, hockey, kaatsen, lawntennis, voetbal, ijskolf (bandy), enz.; paardensport; jacht en jachthonden; automobilisme, wielrijden, toerisme; roeien, zeilen, zwemmen, visschen, watertochtsjes; biljarten, schermen, vuistvechten, enz.; wedstrijd*) J. COUCKE, A. W. H. W. H. R. VAN MANEN.

INHOUD:

De Sterrenhemel in September, door A. A. N. blz. 422
Paddenstoelen, door L. Dorsman Czn. " 423
Boekbeoordeling, door E. Th. W. " 423
Auto-tocht Genua-Amsterdam, door H. v. B., geïllustreerd (vervolg) blz. 421 en 424
Een drijvende gashouder, door P. Franssen Jzn., geïllustreerd blz. 426
Een wonderlijke geschiedenis, door Tom de Schilperoord " 427
Een oovevaarsnest in de stad, geïllustreerd " 428
De Berger Duinen, door Natuurvriend, geïllustreerd " 429
Een mooie sierplant, door E. Th. W., geïllustreerd " 430
Vruchten plukken, door P. Franssen Jzn., geïllustreerd " 432

BERICHTEN VAN REDACTIE EN UITGEVERS.

Bij iedere rubriek wordt gelegenheid voor correspondentie obengesteld en gelieve men vragen aan de Redactie te richten.
Fraaie foto's zullen gaarne ter beoordeeling ontvangen worden. Te adresseeren aan de Redactie of aan de Uitgevers. De inzender verzuime vooral niet duidelijk zijn naam en adres te vermelden; ook achter op de foto's.
Van tijd tot tijd zullen prijsvragen voor de beste foto's op een of ander gebied worden uitgeschreven.
De Uitgevers verzoeken beetsdelijk dit blad te noemen als men naar aanleiding van een annonce, een aanvraag of een bestelling aan een adverteerder doet.

DE STERRENHEMEL IN SEPTEMBER.

DE stand der sterrenbeelden in den vóóravond (omstreeks 9 uur) blijkt uit het volgende overzicht:
Zenith: Cepheus, Zwaan;
Noorden: Grootte en kleine Beer, Giraffe, Lynx, Waterman;
Noordoosten: Perseus;
Oosten: Andromeda, Cassiopeia, Driehoek, Hagedis, Ram, Visschen;
Zuidoosten: Pegasus;
Zuiden: Arend, Dolfijn, kleine Paard, Pijl, Schild van Sobieski, Schutter, Steenbok, Vos, Waterman;
Westen: Boötes, Hercules, Kroon, Lier, Ophiuchus, Slang;
Noordwesten: Draak, Jachthonden.

De Melkweg loopt te 9 uur van het Noordoosten door het Zenith naar het Zuidwesten. Zijn helderste deelen staan dan vrijwel in het Zenith, d.i. recht boven ons, in het sterrenbeeld Zwaan. Aan den Zuiderhemel (in den Arend) is de Melkweg in twee takken gesplitst, waarvan vooral de linker, de Oostelijke, zich aan den Zuiderhorizon, in het sterrenbeeld Schutter, in zeer heldere losse vlekken oplost.

Er zijn deze maand twee *Algolminima* (Buiten I No. 30) op geschikte uren waarneembaar, namelijk den 13^{en} September, omstreeks middernacht, en den 16^{en} te 9 uur. In den nanacht zal men bij afwezigheid van maanlicht aan den Oostelijken hemel het *Zodiakaallicht* kunnen opmerken, dat, wel te onderscheiden van de schemering, als een pluim, schuin naar rechts hellende,

op den horizon staat (zie Buiten I No. 17). Het is intusschen niet onmogelijk, dat de nabijheid der heldere planeet Venus deze maand het steeds vrij zwakke schijnsel onzichtbaar maakt. Ook den uiterst zwakken *Gegenschijn* kan men in zeer heldere maanvrije nachten misschien in het sterrenbeeld Visschen vinden; het is evenwel te vreezen, dat hier de planeet Saturnus storend optreedt.

De zon passeert den 23^{en} dezer maand omstreeks den middag het *nachtereveningspunt*, en luidt daarmee den herfst in; na dien datum duurt de dag korter dan een half etmaal.

De *tijdsverrekening* blijft afnemen: den eersten September wijst de klok den waren zonnentijd aan, maar den 16^{en} is zij 5 min., den 1^{en} October 10 min. bij den zonnwijzer achter.

Mercurius, *Mars* en *Jupiter* zijn niet of slecht waarneembaar. *Venus* straalt als morgenster de heele maand in vollen luister aan den Oostelijken hemel. De planeet komt half September reeds even over half twee op, en is dus na tweeën gemakkelijk waarneembaar. De *fase* of *schijngestalte* neemt nu steeds toe. Terwijl *Venus* de vorige maand in een kijker een vrij smallen sikkel vertoonde, zal zij den 14^{en} September bij de „grootste elongatie“ (46° ten Westen der Zon) een Laatste Kwartier te zien geven. De middellijn der schijf neemt daarbij van 28" (1 September) tot 21" (1 October) af. In omgekeerde volgorde herhalen zich de veranderingen van dit voorjaar, die reeds in vorige nummers van Buiten beschreven werden. Men zie voornamelijk No. 6 en No. 18 van dezen jaargang.

Saturnus blijft langzaam in het sterrenbeeld Visschen terug loopen. De planeet is den heelen nacht goed waarneembaar; den 20^{en} September is zij in *oppositie* (Buiten I No. 10) met de zon, en staat dus te middernacht in het Zuiden. De ring gaat zich steeds meer openen.

Even ten Oosten van Saturnus staat een constellatie, die elk jaar om dezen tijd onze aandacht vraagt: ik bedoel de omgeving der merkwaardige veranderlijke ster *Mira Ceti*, waarover ook in No. 22 van den eersten jaargang al iets werd medegedeeld. *Mira* was een maand geleden nog in een sterken binocle onzichtbaar, maar is toen snel in helderheid toegenomen, zoodat zij, als dit nummer verschijnt, al wel gemakkelijk met het bloote oog gezien zal kunnen worden, althans bij afwezigheid van maanlicht. Ziehier dan een buitengewone gelegenheid om zonder bijzondere hulpmiddelen eene verandering in de vaste-sterrenwereld waar te nemen.

Die gelegenheden zijn zeldzaam!

De „vaste“ sterren zijn noch vast van plaats, noch constant van lichtsterkte. Het ongewapende oog is echter niet in staat ook maar het geringste spoor der beweging te ontdekken. En van de 2000 in helderheid varierende sterren, kortweg *veranderlijke sterren* genoemd, zijn er maar eenige weinige (een 14-tal) zoo helder, en tevens zoo sterk veranderlijk, dat het bloote oog de verandering in lichtsterkte gemakkelijk en met zekerheid vermag te ontdekken. Alleen bij twee van de veertien, *Algol*, hierboven reeds genoemd, en *Mira Ceti*, is de lichtwisseling zoo in het oog vallend, dat een leek ze constateeren kan, enkel en alleen door er op opmerkzaam gemaakt te worden. Vandaar dat in dit weekblad nooit over eenige andere veranderlijke ster gesproken wordt.

Zondert men het geval eener „nieuwe“ ster uit, zooals ons Februari 1901 er een schitterend exemplaar in het sterrenbeeld Perseus te zien gaf, dan zijn *Algol* en *Mira Ceti* de eenige sterren, die den leek gemakkelijk in staat stellen door eigen aanschouwing veranderingen in den sterrenhemel te constateeren. De gevallen van *Algol* en *Mira* zijn niet gelijk. *Algol's* herderheid vermindert op gezette tijden, namelijk eens in de 69 uur, gedurende korten tijd van de tweede tot de derde grootteklasse (Buiten I, No. 30): die van *Mira Ceti* stijgt in ettelijke weken van de negende tot de derde grootte, om dan langzaam weer af te nemen: de periode bedraagt hier elf maanden. Wie in het begin van September even na middernacht met behulp van een sterrenkaartje*) *Mira Ceti*, liefst in een binocle, opzoekt, zal de ster dagelijks helderder zien worden en weldra den binocle als overbodig ter zijde leggen. Heeft *Mira* haar maximum bereikt, dan overtreft zij vaak al hare buren in helderheid, en vormt met de sterren α , γ en δ van den Walvisch, en α van de Visschen een zeer in het oog vallende constellatie. Deze constellatie wordt zoozeer door het verdwijnen van *Mira* gewijzigd, dat het haast onbegrijpelijk is, dat de oude Grieken, die den sterrenhemel ter dege kenden, het eigenaardige gedrag der ster niet hebben opgemerkt. Men zou er bijna toe komen komen te onderstellen, dat de veranderlijkheid van *Mira* een twintigtal eeuwen geleden niet bestond, althans niet in den ons in mindere mate, voor *Algol*, ja eigenlijk voor alle 14 hierboven bedoelde heldere veranderlijke sterren. Het is zeer opmerkelijk, dat de ouden, die zeer opmerkelijke waarnemers van den sterrenhemel waren, ons geen bericht hebben nagelaten, waarin ook maar het vermoeden eener veranderlijkheid van sterrelicht wordt uitgesproken. Des te opmerkelijker, omdat overigens de „grootte“ een ander maal wat uitvoeriger: het is een enigszins zonderlinge technische term, die den beschrijver van den Sterrenhemel telkens uit de pen valt, en die wel eenige verklaring

*) Een uitstekende, goedkope en voor allerlei doeleinden zeer bruikbare atlas is die van Rohrbach, Sterrenkatten in gnomonische Projection, Berlin, F. Dümmler, (1 Mark).

AUTO-TOCHT GENUA-AMSTERDAM.

(Vervolg).

MET onzen nestor en den fotograaf ben ik na de lunch een wandeling gaan maken door San-Remo. Het was zeer warm en wij liepen daarom eerst langs de koele promenade, dicht bij het strand. Evenals op de promenade des Anglais te Nice groeiden daar palmen en andere sub-tropische gewassen, en het was opvallend zoo weinig Engelsch als wij hoorden spreken — in een landstreek, die vroeger als het ware door Engelschen overstroomd werd. Waar is het intusschen, dat het seizoen al bijna gedaan was en het feit dient niet over het hoofd te worden gezien, dat Egypte en meer bepaaldelijk Caïro tegenwoordig het beloofde land voor iederen Engelschman schijnt te zijn. Na wat souvenirs te hebben gekocht voor onze verschillende betrekkingen thuis, bestegen wij de steilten. Eerst kwamen wij aan de groote hotels met overvloed van bloemen, waaronder hoogrankende Oost-Indische kers op de terrassen, dan de pensions en eindelijk de landhuizen van de ingezetenen; elk huis had zijn stukje grond daarbij en ik zag er dikwijls alle mogelijke vruchtboomen, ook citroenen en sinaas-appels, maar het schoonst waren toch de teer rose appelbloesems en de violette bloesems van abrikozen en perzikboompjes. Ik ontwaarde in het gras ook tal van wilde, vuil-bruine orchideeën en primula's, zwavelgele, welke laatste, naar men ons mededeelde, veel langs de Middellandsche Zee gevonden worden. Wij maakten een groote wandeling van wel anderhalf uur lang, kwamen in een vallei, terwijl wij hoog boven ons het oude San Remo met zijn vele wit-grijze huizen zagen tegen het felle blauw des hemels.

Wij liepen over een bruggetje, en langs mooie waschvrouwjes, die hun werk deden aan de beek, kwamen dan stijgend weer langs een berpgad in de oude stad, buitengewoon schilderachtig, met al die nauwe straatjes, waar de huizen van boven met ommetselde steunbalken aan elkander bevestigd zijn, men zegt om het gevaar voor instorten der gebouwen bij aardbeving te verminderen. Sommige huisjes waren zeer oud. In de Via Cisterna ontwaarde ik gevelsteentjes en jaartallen boven de ingangen; eens zag ik het jaartal 1634. Vooral het licht in die straatjes was mooi, een geelachtig licht, dat van de wanden scheen uit te stralen, want zal er wel nooit op hebben geschenen, zoo nauw waren de steegjes. Intusschen daalden wij weer en kwamen weldra in de hoofdstraat, vol luxe winkels en goed gekleede dames en heeren. In een café namen wij na onze wandeling in die warmte een verfrissing.

gingen dan terug naar het Hotel de Paris, vonden er onze reisge-nooten, reeds wat ongerust over ons lange uitblijven. Spoedig ging het weer voort langs de kust, langs Ospedaletti, waarvan ik mij een groot wit gebouw herinner, dat wonderschoon afstak tegen het intense lichtblauw, ook een ruim park en talrijke palmen. Dan snorden wij langs velden, waar de bloemen cultuur in vollen gang was, waar wij o.a. uitgestrekte velden van de bekende violette violtjes zagen, die de heerlijkste geuren uitzonden. Maar daartusschen door ook her en der ik den zoeten geur van rozen weer, van violieren, van de bloesems, die bloeien aan een groote boonsort, en ik zag er de schoonste anjelijeren, in nuancen van geel-wit, rood, wit en rose. De plantages van citroen- en sinaas-appelboomen en van de olijven wisselden weer tot Bordighera toe. Dan begonnen er zich langzaam riant stellige voortteekenen te vertoonen, dat wij de grens naderden. Talrijke auto's zetten den weg in verblindend stof, en de inzittende dames en heeren vertoonden telkens rijker toiletten, een zeker voorbeduidsel, dat wij een der groote centra, waar het snobbisme hoogtij viert, be-gonnen te naderen. Ja, wij naderden Monte Carlo. Maar eerst bereikten wij Ventimiglia, de Italiaansche douane, en dan Grimaldi en dan, na bij de hinderpalen, zowel Italiaansche als Fransche tolbeambten met niet te lang tijdverloop te zijn gepasseerd, rolden wij voort op Franschen bodem. Dat gebeurde des middags om kwart over zessen, den 3den April. Eerst den 17den April hebben wij Frankrijk wederom verlaten, na een heerlijke reis op de ouder-wetsche manier van ruim veertien dagen.

Wij hadden ons voorgenomen onze tocht in het schoone Frankrijk luisterrijk te vieren. Voor één keer zouden wij eens een avond verwijlen in de mondaine wereld van een bijzonder duur hotel en van het casino, het speelpleis. Met de wolven zouden wij meehuilen, voor één avond zouden wij spelers onder spelers zijn. Het zou ons niet aan tijd ontbroken hebben, om zoo noodig eenige dagen in Monte Carlo door te brengen, maar wij vonden één nacht genoeg, en het is ook ruim genoeg geweest, want ik heb van dien eenen nacht onvergetelijke souvenirs meegenomen.

Tegen de hooge bruin-grijze rotsen rond Mentona en Monaco hingen op het oogenblik, dat wij na het vervullen van de douane-formaliteiten onzen weg vervolgden, donkere wolken, ja, de geheele lucht begon stil aan wat te betrekken, de zee was niet meer blauw en in het donkere van die ongewoon sombere omgeving zagen wij toch Mentona, Monte Carlo en Monaco als witte plekken, die

den gloed nog schenen te be-waren van de felle zon, die hunne blanke huizen heel den dag geblakerd had. De wegen waren hier stofvrij gemaakt, dank waarschijnlijk de bemoei-ingen van „La Route" had men ze geteerd en de talrijke auto's, die langs ons kwamen, maakten maar een heel klein weinigje stof, en het was zulk een vreemd gezicht om, wanneer ik achter uit den wagen keek, den afge-legden weg niet in grijze wolken gehuld te zien. Gelukkig klaarde het weder op, hoe nader wij bij Monte Carlo kwamen. Even buiten Mentona, dat heerlijk mooi aan een baai gebouwd is, zag ik zelfs weer heel ver in zee de zon op het water blinken, en toen de eerste huizen van Monte Carlo werden gepasseerd, brak dra de lucht. Het hemelblauw werd zichtbaar, de regenbui scheen langs ons weggedreven.

In verband met onze weelderige voornemens, hadden wij in onze „guides" het meest mondaine hotel opgezocht, dat er in de speelstad was te vinden. Het bleek het hotel de l'Hermitage te zijn, en wij reden daarheen langs de schitterende, kunstig aangelegde plantsoenen voor het Casino, waar bloemen en planten groeien, die des nachts tegen schadelijke kilden, met doeken worden overdekt. Alles zag er even zindelijk, netjes en stofvrij uit, men kon aan het uiterlijk van ieder ding vermoeden, dat het door welgestelde menschen en uit een zeer gevulden bundel onderhouden werd. Men had er niet die atmos-

Foto Aug. F. W. Vogt

AUTO-TOCHT GENUA-AMSTERDAM.

ARLES. INGANG DER CATHÉDRALE ST. TROPHIME, GESTICHT IN HET JAAR 600.

feer van degelijk koopmanschap, die in Londen, Amsterdam of Rotterdam ons bijna bedrukt, die stemming van jachtende bezigheid, van zaken-doen, die groote handelssteden, centra van geestkracht, kenmerken. Hier voelde vorst „Lediggang” zich volmaakt tehuis, hier woonde hij in zijne roomkleurige paleisjes, die met pronkstukken van koekebakkerskunst mochten vergeleken worden, puddingen en heerlijke taarten. Ja, hoe mooi het gras, heel het bloemperk voor het Casino ook onderhouden scheen, het was toch onmiskenbaar taart-achtig, het was op zijn gunstigst als op een fijne eetpartij een pièce de milieu van zeldzame fraaiheid.

Het hotel de L'Hermitage, dat wij spoedig, nadat wij deze heerlijkheden waren langs getrokken, bereikten, maakte van buiten precies denzelfden indruk. De ingang was niet vierkant van vorm, als ik mij goed herinner, en dit was goed gezien van den eigenaar, zijn établissement zou tot geen prijs de vulgaire afmetingen en vormen van gewone hotels mogen hebben. Hoe die vormen van den ingang precies waren, is mij eenigszins ontscoten. Ik ben er echter, als ik het wel heb, niet ver van af, wanneer ik deze vergelijk met

een visschenbek of de kelk van een vleeschetende bloem. De laatste vergelijking is wellicht de waarschijnlijkste. Wanneer men deze vreemdsoortige ingangstuit, die ook nog met gekleurd glas versierd was, door ging, ontwaarde men plotseling wederom normale afmetingen, alles werd min of meer vierkant, ja, iets bijzonders was een afscheiding van geslepen glas, als ik mij niet vergis in mahoniehout gevat, waartegen men keek, wanneer men eenmaal het verblijf van den portier rechts was gepasseerd. Achter deze luisterrijke versperring mocht men dan, wat ik hier noemen wil, de voorhal ontwaren, waar elegante stoelen en muziklessenaars stonden, vermoedelijk van tziganen. Wat dieper tusschen marmeren zuilen door, schitterde in seduisante schemertinten van blauw en goud het heilige der heiligen, een reusachtige eetzaal, die ons het allerheerlijkste deed verwachten.

Na de gebruikelijke formaliteiten werden wij naar onze kamers geleid, die waarschijnlijk omdat wij in een automobiel reisden, zich op de eerste verdieping bevonden en allercomfortabelst waren ingericht. Het komt niet zelden voor, dat men bij aankomst in groote hotels te Monte Carlo verzocht wordt een som gelds te storten. Dit zonder twijfel in verband met de speelbank, waar men onverhoeds zijne contanten zou kunnen verliezen, zoodat de hotelrekening niet kan worden betaald. Onze auto scheen hier als borgtocht te dienen, het gezegende vehikel bespaarde ons een vernedering.

Toen ik dan dien gedenkwaardigen middag tot achter de geslepen glazen van gezegde versperring genaderd was, in welke glazen een binnendwalende zonnestraal op de schitterendste wijze werd ontleed, zoodat teere tinten: groen, geel, oranje, blauw, indigo en violet zich vertoonden op de Oostersche pracht van een Perzisch tapijt, ergens bij den ingang, toen ging ik traag en met den pas der geblaseerde onverschilligen over de dikke loopers op eiken parketvloer en keek wat vermoeid naar de lokkende pracht van de eetzaal, waar in een monumentaal buffet kristal te fonkelen stond. Want ik voelde mij zoo goed gestemd voor genietingen en vermaken van velerlei aard, ik vond deze bonbonnière stemming zoo goeddoend, en waande mij zóó wel ter ruste in de droomerige

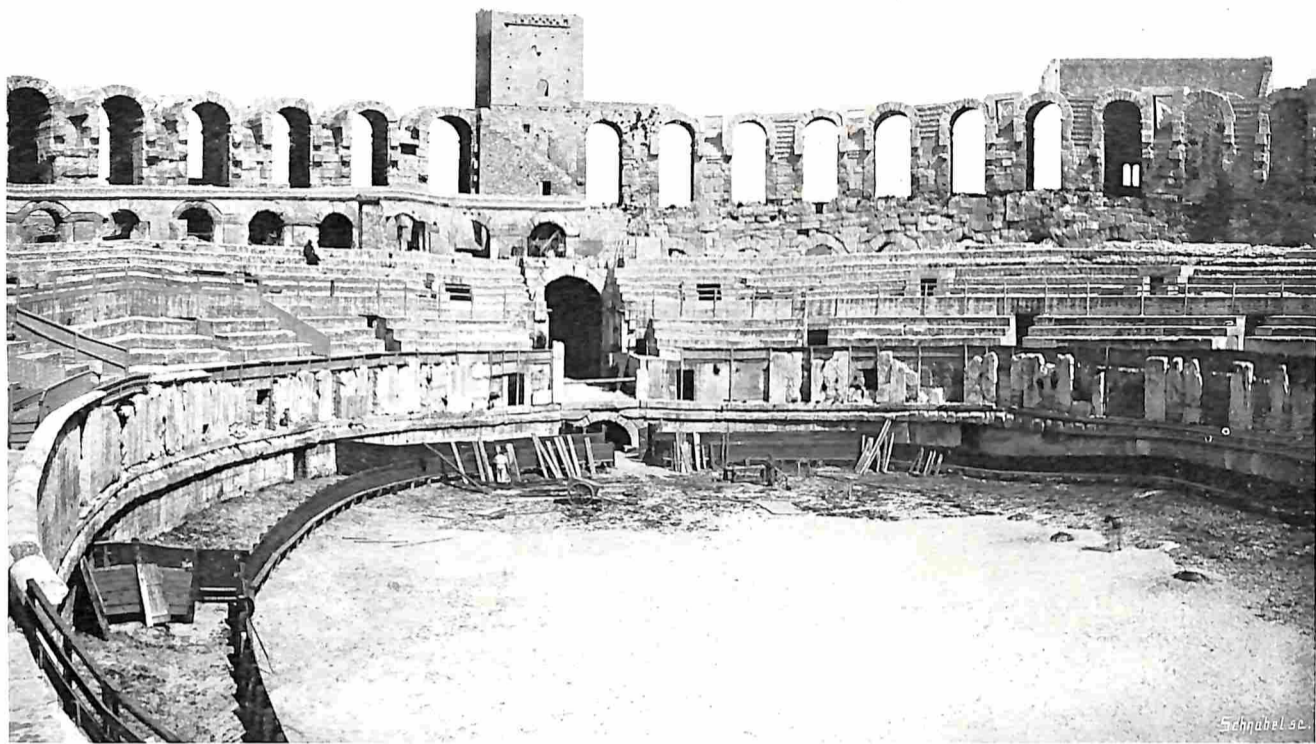

Foto Aug. F. W. Vogt.

AUTO-TOCHT GENUA—AMSTERDAM.
ARLES. „LES ARENES”. THANS VOOR STIERENGEVECHTEN GEBRUIKT.

atmosfeer van weelde, die in dit hoogst voorname hotel zich reeds als een soort welriekende watten bedwelmend rond mij vlijen kwam.

En met dezelfde achteloosheid, gaf ik mijne orders aan den knecht, die mij mijn kamer wees, met dezelfde loome, voornaamvriendelijke onverschilligheid sprak ik tegen den porteur, die mijn koffer, mijn wandelstok en mijn jas boven bracht, en tegen het magere en glimlachende kamermeisje, dat mij mijn bad zou prepareren. Ik was van een afgemeten, toch welwillende goedmoedigheid, die ik als bij intuïtie voelde, dat hier moest worden betracht.

In de hal hadden wij afgesproken zouden wij elkander weerzien, juist tegenover de Tziganen, waar zoo'n mooie, uitnodigende, breede divan stond.

Ik was mij nu bewust geworden, dat rust, loome onverschilligheid, voornaamvriendelijkheid al mijne handelingen van stond af aan waren komen beheerschen. In dit opperst-fijne hotel-interieur scheen niets anders te mogen bestaan. Toch

Foto Aug. F. W. Vogt.

AUTO-TOCHT GENUA—AMSTERDAM.
ARLES. OVERBLIJFSELEN VAN EEN ROMEINSCH THÉATER.

rees een oogenblik bij mij de gedachte, dat hier in deze zelfde kamer, waar de mooie pendule zoo verholten tikte, waar de zware, roode gordijnen overvloedig afhingen voor de gesloten jalouzieën, zoodat een zacht schemerlicht er geheimzinnig binnenglorde, dat hier totaal geruïneerde menschen in de bitterste vertwijfeling om het verlies hunner vermogens, aan zelfmoord konden hebben gedacht, ja, die zelfmoord konden hebben volvoerd. Maar dra wist ik deze inferieure gepeinen te onderdrukken en ik was weldra weer in staat, om ietwat cynisch het helroode vloerkleed te bestaren, speurend of ergens nog een bloedvlek restte.

Maar er waren natuurlijk geen bloedvlekken, een stofzuigmachine had vermoedelijk de fijnste stofdeelen verwijderd van den vloer, alles blonk van reinheid, een zacht parfum, waarin ook weer de zorgeloosheid en de beminnelijke verkwisting dezer omgeving scheen geïncarneerd te raken, was waarneembaar in dit vertrek, en in dat parfum vervlogen tenslotte de overblijfsels van mijne lompe journalisten-overpeinzingen, daarin zweefden als het ware alle burgerlijke gedachten uit mij heen.

Dan kwam het magere, toch bekoorlijke, Engelsche kamermeisje na bescheiden klopjes even als een poesje aan mijn deur miauwen:

„Your bath is ready, Sir!”

En dat Sir gaf den doorslag. De combinatie bath en Sir was treffelijk. Na het bad zou ik volmaakt zijn, de voorname mijnheer, die de kunst verstaat om onder het aureool van welverzorgdheid niets te doen, zonder dat hem dit een oogenblik mistaat of hindert.

Het was even acht uur, dat wij ^{*}elkander in de hal troffen. De Tziganen in hunne roode jasjes maakten al muziek, het elektrische licht scheen in de groote eetzaal, ovaal van vorm. Enorme kristallen kronen hingen van de hemelsblauwe, koepelvormige zoldering neer, op alle tafels pronkten bloemen, geel-rose anjelieren, roode en gele rozen. Rondom rezen de marmeren zuilen met de vergulde kapitelen, uit de verschillende ingangen gingen in de breede doorgangen achter de zuilen de gasten aan. Het was nog niet vol, toen wij binnen kwamen, maar weldra vulde de zaal zich geheel en bijna onmerkbaar. Evenals wij was iedereen in „evening-dress”. Daar waren Russen, Engelschen, Amerikanen, Franschen, ik mag zeggen alle nationaliteiten. Overall blonk het wit en zwart van de heeren met bovenuit de boorden de meestal gezonde en welvarende hoofden, sommigen kaal: de hoofden van Russen, Franschen, Duitschers, de Angelsaksers met karakteristieke scheidingen in hunne gezond glanzende, blonde of kastanje-bruine lokken. Ik zou u alles graag willen beschrijven, prechtige, rijkgedecoreerde eetzaal van het hotel de L'Hermitage. Zoo was daar het servies, waarvan wij aten, vermoedelijk kostbaar nieuw Wedgewood, met sierlijk monogram, dan de bijzonder mooie wijnglazen, fijn kristal, waarin hetzelfde monogram gegraveerd en dit verguld, heel, heel delicaat. Dan waren er de spijzen en de wijnen. Langzamerhand kwamen wij in de goede stemming en wij begonnen op het meest curieuze van de omgeving te letten, de dames natuurlijk, in de schitterendste en mirabolantste gewaden. Ik heb eens op een Fransch boek met platen den titel „La femme il n'y a que ça” gezien en waarlijk, zoo was het ook

in dit restaurant. Het is mij onmogelijk om in een betrekkelijk kort bestek hier die vrouwelijke wezens in al haar pracht en praal te beschrijven, wilde ik dit goed en systematisch doen, u nauwkeurige verhalen van hunne dikwijls dwaze, liettallige, gewichtige, bekoorlijke, bespottelijke, wreede, perverse, domme, listige, hoogmoedige, ook wel kwaadaardige wezenstrekken, van hun gebaren, hun manier van eten, bij de Engelschen opvallend net, bij de Françaises ongelooflijk vulgair en onbeschaafd, van hunne toiletten, de kleur en den vorm van hunne halzen, en eindelijk van hunne hoeden, ja, van hunne hoeden. Om dit naar behooren te doen zou ik wellicht te wijdoopig moeten worden, daarom volsta ik maar met een paar algemeene opmerkingen.

Niet ver van ons zaten aan een groote tafel een zestal heeren en dames. In een van die dames, te oordeelen naar haar wijze van eten, een Française, kon ik het type herkennen, dat den schoolen schijn dezer pompeuse omgeving beheerschte. Kent gij de teekeningen van den fijnen, vroeg gestorven Engelschen teekenaar Aubrey Beardsley, die tegenwoordig door Duitschers, zich knappe „artistes d'exception” als Beardsley wanenden, zoo wordt geïmitteerd? Kent gij zijn *Book of fifty drawings*, en *The later Work*, ook de illustraties voor Wilde's *Salomé*? Welnu, een van die vrouwen dan bij dit zestal, zij zat juist onder een lichtkroon en ik zag haar trois-quart telkens tegen het fond van het mahoniehouten buffet, waar zilver en kristal in fonkelde, zij was als een tekening van dien Engelschen kunstenaar. Klein van stuk, in een lichtblauw empire costuum, een paarlensnoer om haar hals, aan haar vingers de schoonste versierselen. Op haar hoofd een enorme hoed model „cloche”. En haar gelaat bestaend, haar gelaat, dat de wisseling harer hartstochten van oogenblik tot oogenblik sterker en duidelijker te ekende, geleek sprekend op zulk een perversen fijnen vrouwenkop van Beardsley, zóó sprekend, dat 't bijna ontstellend was.

De Amerikaansche vrouwen achter ons waren luidruchtig en overstemden meermalen de muziek, die door de tziganen in de hal werd gespeeld. De Engelschen, net en ingetogen, aten keurig en elk hunner gebaren was harmonisch en aangenaam om te zien.

Soms sloot ik de oogen half en met mijn blik van „vermoed, voornaam geblaseerde” keek ik door de oogharen de omgeving rond. Het was dan alles een gewemel van kristalgeflonker van licht achter roode en gele abatjours, van velerlei kleuren, waarover de geruchten der verre wijzen van de tziganen aanzweefden.

Het diner duurde lang en wij lieten langzaam serveeren bovendien, om niet te vroeg in het Casino aan te komen, maar eindelijk waren wij toch tot de sigaren, de koffie en de likeuren genaderd. Omstreeks dien tijd begonnen de gasten de zaal te ontruimen en spoedig waren ook wij gereed om ons klaar te maken voor den tocht naar het Casino.

Dit was in den waren zin des woords een speelpalais.

Het duurde eenigen tijd voor wij in een nevenvertrek de kaart hadden gekregen, die ons toegang tot de zalen moest verschaffen.

Dan traden wij door de kolossale voorhal in de hooge ruimte, waar de tafels stonden. Boven die enorme tafels, waaromheen een zwijgende en aandachtige menigte, blonken de groote petroleumlampen stil en deltig. Niemand sprak luide, maar er was veel geruisch van zijden gewaden van mooie vrouwen, geschuifeld van voeten, het getikkel van ivoren balletjes in de roulettet, waarvoor de croupier aandachtig zittend zijn werk deed.

(Wordt vervolgd).

EEN DRIJVENDE GASHOUDER.

ALGEMEEN bekend is het, dat onze kusten gevaarlijk en ondiep zijn. Om die reden heeft men kustlichten in hooge torens en vuurbakens geplaatst, teneinde in de duisternis den zeelieden tot wegwijzers te dienen. Bovendien treft men in onze zeegaten en in de Zuiderzee drijvers aan, tonnen of boeien genaamd, welke de gevaarlijkste plaatsen aanduiden. Zulke van hout of metaal vervaardigde tonnen hebben den vorm van een kegel. Door middel van een ketting aan een [zwaren steen verbonden, ankert men ze op de ondiepten. In de laatste jaren heeft men zich beijverd die boeien van gaslicht te voorzien, opdat de scheepvaart ook bij nacht niet gestaakt behoeft te worden. Wat de lichtschepen voor de Noordzee beteekenen, zijn de lichttonnen voor de Zuiderzee en onze zeegaten. Het vervaardigen en onderhouden van een en ander geschiedt

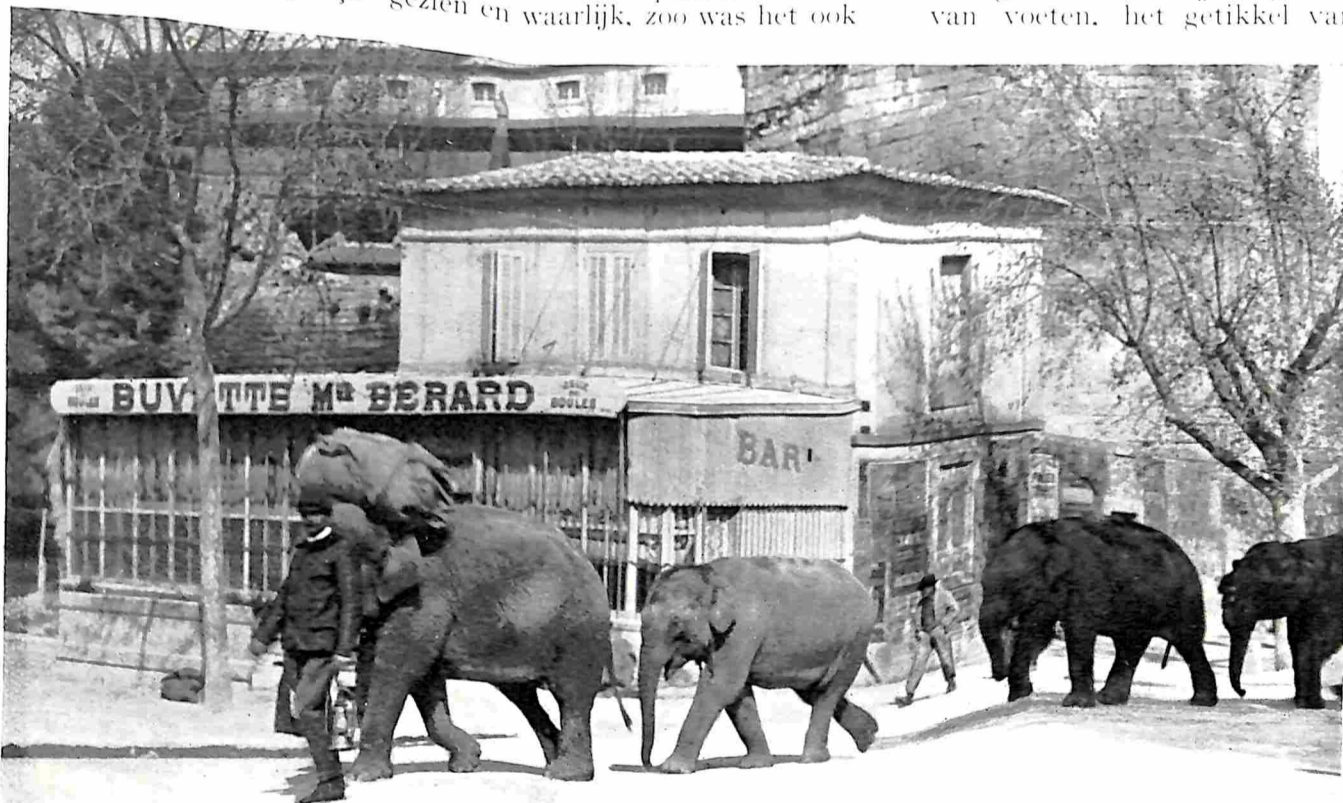

Foto Aug. F. W. Vogt.

AUTO-TOCHT GENUA-AMSTERDAM.
OLIFANTEN UIT EEN RONDREIZEND CIRCUS TE ARLES.

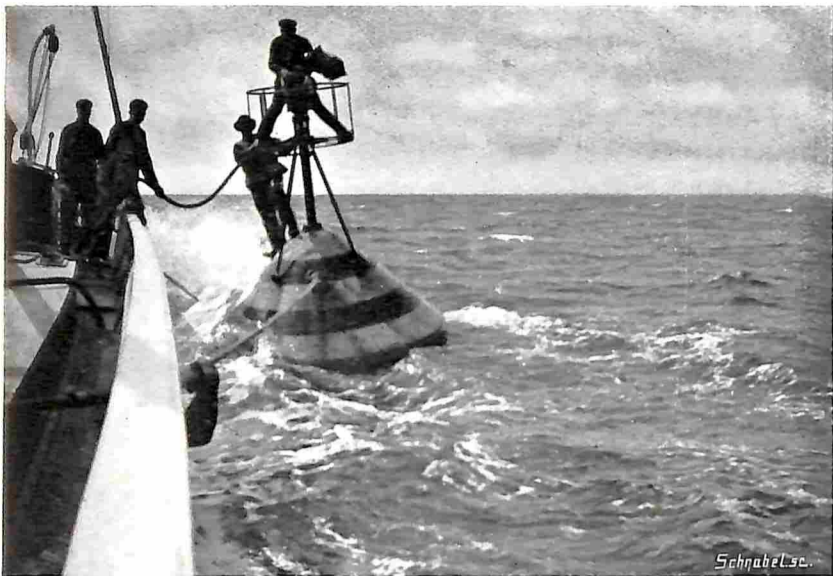

Foto Mej. M. E. de Groot.

HET VULLEN VAN EEN LICHTBOEI.

in het Rijks Algemeen Betoningsmagazijn te Enkhuizen, dat, helaas! binnen enkele maanden verplaatst zal worden. Terwijl in oude tijden de fabricage in Amsterdam plaats had, droeg Willem van Oranje, toen deze stad in 1572 de Spaansche zijde hield, de zorg daarvoor aan Enkhuizen op. Hij verbond daaraan het paalrecht, d. i. het recht om van alle schepen, die de Zuiderzee bevoeren, een belasting te heffen, welk recht in 1854 door het Rijk werd afgekocht. Desniettemin bleven de werkplaatsen tot heden in die stad gevestigd. In 1900 werd er aan toegevoegd een fabriek voor de bereiding van oliegas naar het gewijzigde en verbeterde stelsel van *Pintsch*. Onder den druk van eenige atmosfeeren wordt het gas naar de voor den wal liggende motorboot, den tonnenboeier, gevoerd, en in een groot reservoir opgeborgen. Aldus beladen bezoekt de boot van tijd tot tijd alle lichtboeien. Het gas wordt uit het reservoir in de ton geperst, die nu een drijvende gashouder is geworden. Door een eigenaardigen regulator wordt het naar den brander van de lamp gebracht, die voorzien is van een toestel van *Fresnel*. Dit bestaat uit een plan-convexe lens, rondom welke een aantal glazen ringen geplaatst zijn, die hetzelfde brandpunt als de lens hebben. Daardoor verkrijgt men een horizontalen lichtbundel, die zijn licht op betrekkelijk verren afstand verspreidt. Om nu te voorkomen, dat het licht niet in ééne richting, doch naar alle zijden zichtbaar zou wezen, gebruikte *Fresnel* niet één lens, doch een stelsel van lenzen en spiegels. Een stormkap bedekt het geheele toestel, zoodat de vlam beveiligd is tegen de hevigste beweging van wind en golven. Het is te begrijpen, dat de vulling van zulk een lichtboei niet ieders werk is, vooral niet bij onstuimig weer en bewogen zee. Het mag wel geschieden door mannen, die voor geen kleintje vervaard zijn en zich met zeeziekte niet bemoeien. *Pintsch* leverde op de nijverheids-tentoonstelling te Berlijn een boei, die 120 etmalen onafgebroken kon branden, hetgeen wel geen bewijs is, dat de vulling lang niet alle dagen behoeft te geschieden. Die in de Zuiderzee, gevuld op 6 atmosfeeren en van 5 M³. inhoud, branden gemakkelijk 50 dagen. P. FRANSSEN Jzn.

EEN WONDERLIJKE GESCHIEDENIS.

TOEN, in 't najaar, de moeder van abbé Louzun gestorven was, had hij eerst willen verhuizen. 't Huis toch leek hem te groot nu, voor hem alleen. Maar de lasten dezzer geheele omverwerping van zijn tot-nu-toe-zoo-dezer regelmatig bestaan deden hem besluiten, er maar te blijven. Bovendien was hij toch veel op reis. Dus had hij eene madame Lebon in zijn woning achtergelaten, 'n goede matrone, en deze had van de ruimte van het ouderwetsche, ruime huis op den hoek van de Rue des Saules en de Rue de la Fontaine-du-But, partij getrokken en de leegstaande kamers aan liefdezusters verhuurd, die daar op Montmartre, dicht bij de Sacré-Cœur, in de rust van het oude cour, waar een dicht gebladerte den inktijk verhinderde, onder de goede zorgen van madame Lebon, zich veilig voelden tegen de wereldsche verlokkingen.

Deze oplossing was den abbé Louzun best bevallen; hij had nog twee jaar huur aan het huis die zoodoende niet te vervallen behoefde, en, als hij terug kwam van zijn reizen in de kalmte van zijn oud verblijf, dat door den vorm op een slot geleeke, en waaraan dan ook zelfs de slotpoort niet ontbrak, — een groote inrijpoort, van binnen stevig met ijzeren staven verzekerd — dan voelde hij zich welgedaan in 't rustige stichtelijke gezelschap van seur Lorette en seur Marie-Louise met de goede madame Lebon, zoodat hij meer en meer het huis beschouwen ging, als 'n genoegelijk pied à terre te Parijs, dicht bij de Sacré-Cœur, waar zijn plicht en zijn belangen hem toch ook vaak heen riepen. Doch de mensch wikt en God beschikt, en zoo zag toch de curé zich op een schoonen dag, door de politieke omstandigheden in 's lands

boezem, gedwongen, zijn interieur, dat schijnbaar als een congregatie beschouwd zou kunnen worden, op te breken, en verhuisde hij naar buiten, slechts het onontbeerlijkste met zich nemend, hopen in de kalmte na den storm wel weer te kunnen terug keeren tot de plek, die hem weer dierbaar geworden was. En zoo bleef het huis alleen achter.

* * *

't Was een zoele zomernacht in Juli, zes maanden later ongeveer, dat na de sluiting van de „cabaret du chien qui fume” een drietal jongelui langzaam de helling van de Butte Montmartre opklom.

Pratend en rookend waren ze genaderd tot de Rue Norvins, waar de nauwe straat eensklaps overgaat in een breed plein, aldalend langs de Zuidelijke helling, en vóór hen, onder de diepe blauwdonkere sterrenhemel, waar het flonkerde in heel den rijkdom van een tropischen nacht, Parijs lag, in het halfdonker, in een nevel van zwoele warmte, die zich nauwelijks boven de huizen en de hooge gebouwen verhief. Enkele lichtjes, loom flikkerend, lagen verspreid in de vlakke van de zwijgende stad; hier en daar stak, nauw te herkennen, een torenspits op in den lichter en luchtlaag, of lag als een slapende schaduw het breede dak van de opera of van een ander paleis aan de oppervlakte van 't nevelmeer. En 'n verwijderd geruisch, als dat van een verre zee, drong even door tot den rand van stilte, waaraan ze stonden.

— „Blijven we op van nacht, of wát gaan we anders doen,” vroeg een hunner na een oogenblik zwijgens. „'t Is zonde te gaan slapen in zoo'n nacht als deze! Vinden jullie niet?”

— „Ja, maar ik moet vroeg op morgen,” antwoordde de kleinste van de drie.

— „Fainéant, va!” hernam de eerste, en zich wendend tot den derde: „en jij, Richmond?”

Monsieur Richmond de Salengre, gaf niet direct antwoord, aangezien hij verdiept was in de beschouwing van Jupiter, met behulp van een, uit een zijner diepe zakken opgediepte tooneelkijker...

— „Indien M. de Salengre zich verwaardigen wilde, een minuut de bescheiden vraag van zijn dienaar te beantwoorden, zou het ons zéér aangenaam zijn,” vervolgde de spreker, en ging nonchalant door: „Laat toch dat gezemel, Richmond, Je kunt met dat ding immers tòch niets zien; mon cher savant, hein!”...

Een ongeduldig schouder-oophalen was het eenige antwoord. Maar eenigszins had toch de opmerking wel invloed gehad, ten minste „de geleerde” draaide zich om, schoof zijn kijker in elkan- der en vroeg met een allerhoeffelijksten groet:

— „Wat wenscht Monsieur van Tellegèn?”

— „Wij wenschen,” was het antwoord, terwijl de aangesprokene met een hoofdsche buiging de beleefdheid van de Salengre reciproceteerde, van Uwe Edelheid te vernemen of zijn alleszins goedgeschapen verstand zich misschien een plan heeft gevormd, waardig heden nacht ten uitvoer te worden gebracht”...

— „Het brein van Zijne Edelheid zit nog op Jupiter”, spotte de kleinste.

— „Wat altijd nog beter is mijn waarde, en onthoud dit, dan dat je met geen mogelijkheid ontdekken kunt wáár 't zit, niet Jean?”

— „Juist, jongen; maar zeg nu maar eens wat je gaat doen.”

— „Kijk eens, de stad ingaan, daar denk ik niet over, en jullie toch waarschijnlijk ook niet; weet jij nu niet iemand die een tuin of zoo iets heeft, waar we dezen zomernacht Shakespeare waardig, kunnen verdroomen?”

— „Zitten jullie weer zonder hotel?” informeerde de kleinste weer.

— „'n Hotel, meneer, is een ding waar je beleefdheidshalve uitgeworpen wordt, als je beeren te zwaar op den rug van den hoteleigenaar gaan leunen. Dat werkt automatisch; hoe meer druk, hoe sterker de explosie...”

— „Ja,” zuchtte Jean, „dat zijn dingen daar worstel je niet tegen.”

— „Maar wat gaan jullie nu doen?”

— „Wacht eens,” viel de Salengre in, „willen we naar onze villa gaan?”

De „villa” was een soort hoog kippenhok, in 't maquis op de Noord-Westelijke helling van Montmartre; 't was een van die barakken, die tot zomernamiddag-verblijf dienen van kleine renteniers of vadsige „marchands de vin”, die dan in de warme uren daar hun picquet komen spelen, of ook wel slapen. Maar 's nachts was de weg vrij, en menig nachtelijk uur had de twee vrienden er gevonden, gewikkeld in hunne groote overjassen, liggend op het eenige rustbed en slapend als marmotten.

Want de heeren waren van alle markten thuis; dat had hun leven van heden véél, en morgen niets, hen wel geleerd. Op het oogenblik waren ze weer in een minder aangenaam parket. Zonder hotel, bijna geen geld, en met nog wel een maandje voor de borst, vóór er weer nieuw komen zou, vonden ze in den sterrenhemel een soms wel wat te groot dak, waaronder het duchtig tochten kon.

In dezen tijd van het jaar echter kwam dat er minder op aan; en voor het soigneeren van hun uiterlijk was gezorgd: hun goed hadden ze bij vrienden ondergebracht, en dank zij een zich steeds „op hen” bevindend scheermes en een zeer genoegelijke onderhandsche schikking met een vriendelijke „blanchisseuse”, wat hun linnengoed, enz. betrof, waren ze bewaard gebleven voor verslonsing, iets wat nòch Jean, nòch de Salengre konden verdragen.

Nu echter stonden ze dus voor haast een volle maand. Hoe ze die weer doorkomen zouden? Ze hadden het met veel beleid trachten te vergeten. „Och,” had Jean gezegd, „de logische loop der dingen verander je zoo maar niet; een vliegende kraai vangt altijd wat. Er is steeds wel het een of ander gebeurd, en het zou wel wonder wezen, als er nu niets gebeurde!” En met deze filosofische redeneering had hij zich dien dag toen maar gevoed. Vandaag waren ze samen te dineren gevraagd geworden en hadden bovendien wat geld gesnord; een paar franken, die nu in den vorm van sigarettenrook in den zomernacht vervlogen. „Maar”, had de Salengre gezegd, „t moet anders worden.”

— „Ga d'r maar eens aanstaan,” had Jean toen geantwoord, „maar als je wilt, Gaston weet misschien wel iets: zullen we er van avond eens langs loopen?”

Dit stond Jean te overpeinzen, toen de Salengre de „villa” ter sprake bracht. Hij gaf er geen antwoord op; de „villa”, daar kon je immers toch nog altijd heen!

— „Laten we liever weer eens iets anders zoeken, hoe meer keus, hoe beter eigenlijk,” zeide hij toen.

— „Zoeken jullie maar raak, ik ga naar huis,” kwam de kleinste er weer tusschen.

Vier handen werden hem tegelijk toegestoken: „Nou dan, dag; dag René, compliment aan je bed!” zei de Salengre. „Zal je vooral direct gaan slapen?” voegde Jean er aan toe.

Een beetje confuus maakte de kleine René, dat-ie weg kwam. Jean en Richmond keken elkaar eens aan.

— „Eh bien, quoi?” vroeg de laatste.

— „We gaan naar Gaston,” was het antwoord.

De heer Gaston Modo, * * * artiste-peintre, caricaturist, acteur, etc., etc., was een groote, magere kerel, met een bleek pierrot-gezicht, omlijst door lange lokken, die hem tot over de ooren hingen. Een uitstekend mimiker, imiteerde hij prachtig allerhande beroemde menschen, en zijne creatie van „de Max, als Marcus Antonius in ‘Jules Caesar’” was een zeer gewaardeerd nummer in de „Cabaret du chien qui fume”.

Hij bewoonde in een oud, huis op de tweede verdieping een groote, ouderwetsche kamer, die met twee ramen in de straat zag. Deze kamer, die de eenige bewoonde scheen te wezen van het geheele huis, dat voor het overige deel met luiken dicht gesloten zat, stond ook, afgescheiden van de rest van het gebouw, na een kort stuk gang, door een gat in den buitenmuur, in directe verbinding met ene, vervolgens langs dien muur, in de open lucht aangebrachte, houten overdekte trap, die uitkwam in de cour van het aangrenzende perceel, dat uit eenige lage schilders-ateliers bestond.

Tegenover de plaats, waar het gat in den muur gebroken was voor de trap naar buiten, daalde naar binnen de eigenlijke steenen torentrap in het huis zelf af, doch was op die plaats afgesloten door een houten, schijnbaar gegrendelde, deur.

Dit „Uilennest”, zooals hij het genoemd had, was des heeren Modo's gewone verblijfplaats. Zoo hij niet over de butte Montmartre slenterde, blootshoofds, de handen diep in de zakken van zijne wijde fluweelen broek, een kort stompje pijp, als zijn „nar-

nen al niet om zijn huur te komen vragen. „Zulke dingen moet je weten te apprecieeren”, vond hij en van daar het ontstaan van het potret, waarvan hij beweerde, dat het sprekend gelijken moest, en dat duidelijk sprak van de vermoedde nobelheid van het origineel. Daarnevens teekeningen, van een min of meer bout uitgesproken realisme, en verder ontwerpen op architectonisch en kunst-industrieel gebied, zooals men ze gewoonlijk niet in tijdschriften gegeven ziet.

Foto C. C. v. d. Heide.

EEN OOIEVAARSNEST IN DE STAD.
DE VIER JONGEN IN HET NEST LIGGEND.

gileh” betiteld, in den hoek van zijn stijf gesloten mond, of wel zich bevond in de „Cabaret du chien qui fume”, dan was hij op zijn „propriété”, en rustte er van de vermoedenissen des daags uit, op een van zijn „divans”. Deze bestonden uit twee groote springveeren matrassen, vierkant weg op den grond gezet, waarover verschillende vreemd gekleurde dekens slieden, die, wat de kleur aanging, vond hij, best Perzische shawls konden wezen. Behalve dit lager, stond er in de kamer niets dan twee stoelen van het bekende modelé, dat armgeheven om hulp schreeuwt, of

om geld zooals men wil — gedurende den ganschen dag, en verder een klein potkacheltje, dat, omringd van eenig keukengerij, thans in het warme seizoen, met een breede vierkante plank overdekt, tot tafel diende.

Doch het beroemde van het verblijf waren de wanden, die van onderen tot boven bedekt waren met caricaturen van hem zelf en zijne vrienden, met uit boeken overgeschreven verzen of phrasen uit theaterstukken. Je vond er van alles: hem zelf allereerst in wondervolle herhaling, in een onuitputtelijke variatie van poses, van voren, van achteren, op zij, op zijn hoofd, in dezen stand en in genen, enfin hoe het maar mogelijk was, dan het portret van zijn huisheer, levensgroot, geëncadreerd in houtskool, wijl deze, zoo hij bemerkte, de liefdevolle attentie had gehad hem in één jaar en twee termij-

nen al niet om zijn huur te komen vragen. „Zulke dingen moet je weten te apprecieeren”, vond hij en van daar het ontstaan van het potret, waarvan hij beweerde, dat het sprekend gelijken moest, en dat duidelijk sprak van de vermoedde nobelheid van het origineel. Daarnevens teekeningen, van een min of meer bout uitgesproken realisme, en verder ontwerpen op architectonisch en kunst-industrieel gebied, zooals men ze gewoonlijk niet in tijdschriften gegeven ziet.

Hier leefde de heer Gaston Modo, in de rust van het oude Montmartre, en naar deze plaats was het, dat Jean van Tellegèn en Richmond de Salengre hunne schreden dien avond richtten, gedreven door hun wonderlijk instinct van „bohèmes”, op hoop van zegen.

(Wordt vervolgd).

TOM DE SCHILPEROORT.

EEN OOIEVAARSNEST IN DE STAD.

MENIG stadsmensch waant zich bijwijken in zijn ommuurde tuintje reeds „buiten”. Het is dus iemand, die in zijn tuin een ooievaarsnest bezit, met echte ooievaars er in, niet kwalijk te nemen, wanneer hij zich „heelemaal buiten” voelt. En daarom leek het mij niet te gewaagd een aantal kiekjes van dit ooievaarsnest ter opneming in uw blad aan te bieden.

Het nest bevindt zich aan de Parkstraat te Arnhem, te midden van een blok huizen boven op een afgezaagden boomtop. De oud-Arnhemmers kennen het terrein als „het Spijker”. Het is nu met het z.g. Boulevard-kwartier geheel volgebouwd, terwijl het vroeger bestond uit weiland en moestuinen. De aangrenzende weilanden, het Arnhemsche Broek genaamd, loopen nog tot aan Westervoort en den Rijn, zoodat dus het jachtterrein vlak bij de hand is, terwijl enkele hunner krachtige vleugelslagen het ouderpaar kunnen brengen over den Rijn in de breede uiterwaarden van de Betuwe.

Foto C. C. v. d. Heide.

EEN OOIEVAARSNEST IN DE STAD.
DE OUDE OOIEVAAR OP WACHT TEGEN RONDVLIEGENDE
VREEMDE OOIEVAARS.

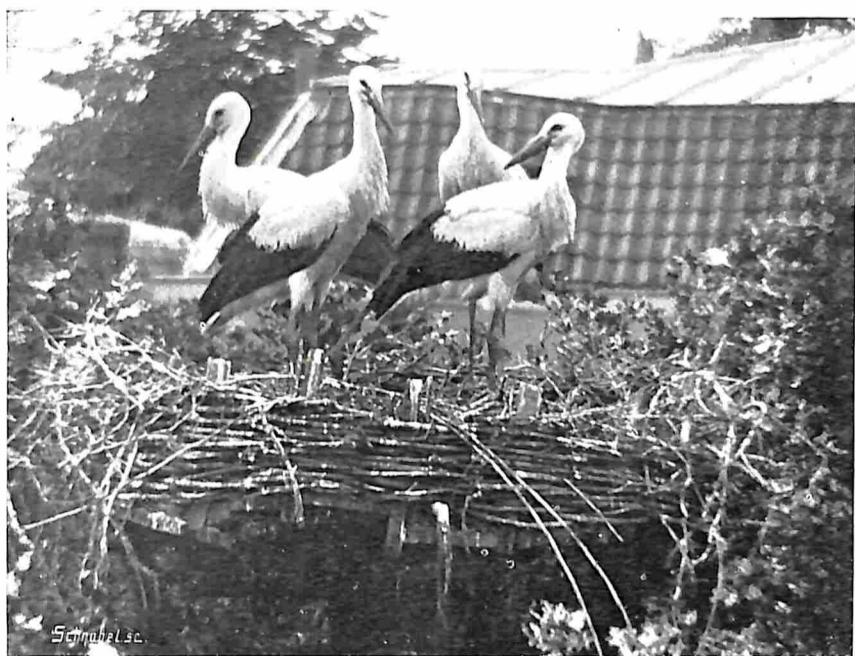

Foto C. C. v. d. Heide. EEN OOIEVAARSNEST IN DE STAD.
DE VIER JONGEN, STAANDE OP HET NEST.

Het nest was van ouds een geliefde broedplaats, doch de meerdere stadsdrukte, onze veelbesproken paardentram misschien, hadden de ooievaars sinds de laatste 10 jaren weg gehouden. Het vorige voorjaar werd het onverwachts in bezit genomen door een viertal ooievaars, blijkbaar twee paren, die er gedurende eenige weken hardnekkig samen woonden en slieden. Toen echter geen der paren blijkbaar geneigd was voor het andere het veld te ruimen, verdwenen zij op een dag ook weer gezamenlijk. Vermoedelijk heeft nu één stel dit jaar er voor gezorgd tijdig de andere daklozen vóór te zijn en van het welgelegen nest bezit te nemen. Althans ditmaal werd het huwelijksgeluk niet verstoord en werd de echt met vier gezonde jongen gezegend. Er is echter een duidelijk verschil in ontwikkeling tusschen de jongen waar te nemen, want toen op 26 Juli de krachtigste voor het eerst uitvloog, placht de zwakste broeder den dag nog grootendeels liggend door te brengen.

Wij waren zoo gelukkig uit twee daarvoor geschikte ramen van een huis in de Prins Hendrikstraat, beide ramen op een afstand van ± 10 M. van het nest verwijderd, een aantal foto's te mogen nemen. Geen bijzonderheid van het familieleven ontsnapte ons daar en het was slechts door tijdgebrek, dat nog niet veel meer interessante oogenblikken konden worden vastgelegd.

Op de eerste afbeelding ziet men de jongen bij elkaar liggende. Dit had een bijzondere aanleiding. De jonge dieren zochten dekking tegen mogelijke aanvallen van in groote cirkels hoog boven het nest rondvliegende vreemde ooievaars. Vader en moeder ooievaar stonden intusschen op naburige daken reeds op post. Een hunner streek ten slotte met geweldige veerengewapper op het nest neer, en bleef daar, zooals men op de tweede afbeelding kan zien, op wacht staan. Terwijl anders de reikende halzen der jongen omhoog gaan bij het naderen der ouden, begrepen zij ditmaal de bijzondere situatie volkomen en hielden zij zich roerloos. Alleen kantelden zij van tijd tot tijd, heel typisch, hun kop, om aldus met één oog de vijandige of afgunstige vreemde ooievaars te kunnen bespieden.

De derde afbeelding vertoont de vier jongen op een snikheeten middag, staande op het nest. De weinige wind, die er was, bracht hun zoo nog eenige verkoeling, terwijl zij daarbij dan meestal hun bek geopend hielden, zooals andere foto's, hier niet gereproduceerd, dit duidelijker vertoonen.

Op de volgende afbeelding ziet men reeds vlieg oefeningen van de meest gevorderde jongen. Bij deze oefeningen, evenals bij die op een der kleinere afbeeldingen, verhieven zij zich nog niet van het nest. Eindelijk vloog 26 Juli voor het eerst de sterkste der jongen uit.

Deze onderneming aanschouwt men op de overige kleinere afbeeldingen, opgenomen met een belichtingstijd van $\pm 1/1000$ seconde. Hier zweeft het dier, in merkwaardige houdingen getroffen, geheel vrij in de lucht.

Ongetwijfeld behoort het bestudeeren van een ooievaarsgezin tot de meest interessante waarnemingen uit het dierenleven. Welbekend zijn hieromtrent de schitterende, cinematografisch opgenomen beelden van Ottomar Anschütz, die daarmede indertijd een wereldvermaardheid verwierf.

Het is wel jammer, dat ook van dit standpunt uit, dergelijke opnamen niet genomen zijn, want behalve te Strassburg, waar meerdere tientallen daken met ooievaarsnesten bekrond zijn, zag ik nergens een meer geschikte gelegenheid daartoe. Misschien komt het er een volgend jaar van!

uit, dergelijke opnamen niet genomen zijn, want behalve te Strassburg, waar meerdere tientallen daken met ooievaarsnesten bekrond zijn, zag ik nergens een meer geschikte gelegenheid daartoe.

Misschien komt het er een volgend jaar van!

EEN OOIEVAARSNEST IN DE STAD.
De eerste vlieg oefening.

rusteloosheid, in hunne golvende beweging, in hunne heerlijke schoonheid, in den rijkdom hunner kleuren en tinten, in hunne veranderlijkheid en onbetrouwbaarheid, in hunne macht om dood en verderf te brengen! De wandelaar, die boven op Vlagduin gezeten, zijn oog laat gaan over al die heerlijkheid, — eene schoonheid, waarin geen ander land zich kan meten met ons Vaderland, — over die heuvelen met hunne violette schaduwen, over die groene dalen, zooals zij daar liggen, hij beseft niet, welke inspanning het heeft gekost om deze reuzenkinderen der zee te temmen en aan banden te leggen, hoe zij slechts er op loeren om hunne kluisters te verbreken. Maar dat zal hun niet gelukken! Zij liggen nu alle vast, de 11 H.A. Berger-duinen en met zorg worden zij steeds vaster gelegd! Twintig jaren geleden waren 200 H.A. er van nog witte blinkers, de gevreesde stuifduinen en van deze wil ik iets vertellen. Volgens hun karakter worden de duinen verdeeld in:

zee- of strandduinen (de reeplangs het strand), kuif-duinen of witte blinkers en grijze of begroeide duinen. De zeeduinen hebben het grootste zout- en kalkgehalte. Hoe meer landwaarts, hoe minder dit wordt. Met elken golfslag werpt de zee zandkorrels op het strand. Zij bestaan hier voor het grootste gedeelte uit quartz, glimmer, veldspath, ijzererts, etc. De zon droogt het zand en de wind zweept de miljoenen korrels op. In hun woeste vaart malen zij de schelpen tot gruis en voeren dit gedeeltelijk mede. Overal in duin, waar het zand niet door beplanting is vastgelegd, drijft de wind het landwaarts. Het heel fijne stuifzand neemt hij op, hoog in de lucht. Als een stofwolk blaast hij het voort, totdat het somwijlen vele kilometers verder weer neervalt.

De grove zandkorrels rollen langs den grond. De minder groote neemt de wind even op,

laat ze na een paar seconden weer neervallen, neemt ze wéér op, — en zoo worden zij vooruitgedreven, op en neer, totdat zij een hindernis bereiken, een struik, een kleine verhooging van het terrein. Daar hoopen zij zich op. Steeds meer zand komt achteraan, de hoop wordt hooger en breder, hij vormt een kleinen heuvel en ten slotte een geweldige duinrug.

Schitterend wit ligt hij daar in de zon. Hij schijnt zoo kalm en rustig, maar dit is slechts schijn. Zoodra de wind opstijgt uit zee, komt er beweging in die zandkorrels. Langzaam, maar zonder ophouden rollen en springen zij voort in golvende beweging, dood en verderf brengend over alles, wat zij op hun weg ontmoeten. Zij bedekken de geurige bloemen der vlakten, zij begraven de groene bosschen, zelfs de menschen moesten eertijds hunne hutten verlaten om te vluchten voor dezen geweldigen vijand.

Ook in de Berger duinen liggen veel H.A. bosch, vele schoone vlakten begraven onder het zand. Van de huizen of hutten, die er eertijds stonden, is geen spoor meer te vinden — zóó groot is het geweld van het stuifduin!

Maar het is gedaan met zijne heerschappij! De 200 H.A. witte blinkers, die er nog waren in de Berger duinen, zijn in de laatste 20 jaren vastgelegd. Met groote zorg wordt de beplanting in stand gehouden. Nieuwe bosschen verrijzen in de plaats van de oude. Het laatste stuifduin, dat zich hier verrold heeft, is het zogenaamde „Russenduin” te Berger a Zee, rechts van

DE BERGER DUINEN.

ZONDER rust schuurt de zee aan de rotsen in hare diepte en werpt het losgekomen zand op het lage strand.

In den loop der eeuwen heeft zij zoo de duinen gevormd, een bolwerk, dat de daarachter liggende gronden moet beschermen. Maar, veranderlijk en onbetrouwbaar als zij is, verheft zij zich somwijlen huizenhoog, en, opgezweept door den storm, werpt zij zich brullend tegen het duin, een deel van het zand weder meevoerende in de diepte. En de duinen, — zij zijn de echte kinderen der zee!

Zij gelijken op haar in hunne woestheid en

Foto C. C. v. d. Heide. EEN OOIEVAARSNEST IN DE STAD.
Vlieg oefeningen.

EEN OOIEVAARSNEST IN DE STAD.
De eerste dag van het uitvliegen.

EEN OOIEVAARSNEST IN DE STAD.
Vlieg oefeningen.

den straatweg. Het bedekt nu het „Russengat” en zijne omgeving, het oude slagveld, waar in 1799 Russen, Franschen en Engelschen vochten. En die machtige, onstuimige duinen, zij worden overweldigd en aan banden gelegd door een kleine plant, den helm, die in den winter in boschjes naast elkaar geplant wordt en wiens veel vertakte wortelstok ver onder den grond doorkruipt. Door de beplanting met helm komt het stuifzand tot rust. Andere planten hebben den tijd om er tusschen te ontkiemen in de eerste plaats allerlei grassoorten. Daartusschen vertoont zich de kruipende wilg, en de zilver-blauwe zeedistel, ook „zeemanstrouw” genoemd, die door haar diepgaanden wortelstok met zijne wijde vertakking van groote waarde is voor het vastleggen der duinen, en die toch zoo onbedachtzaam wordt uitgetrokken door plukgrage wandelaars. Kraai en fazant helpen mede. Zij planten de kattendoorn of duindoorn, die zonder hun hulp uit zaad niet geteeld zou kunnen worden. Met woest gekrijsch strijken de bonte kraaien neer op den grijzen duindoorn en doen zich te goed aan de oranje gekleurde bessen, om dan, verzadigd zijnde, uit te rusten op een duinhelling. De zaadkorrels weeten in de maag van den vogel en worden daarna met een hoopje mest gedeponceerd op het kale duin, waar zij later ontkiemen. De azant doet hetzelfde werk, toch is hij moeilijker te bespieden.

Naarmate het zand vaster wordt, sterft de helm, die slechts op het losse stuifzand groeit. Andere planten met diepgaanden en veelvertakten wortelstok nemen zijn plaats in, het driekleurig viooltje, het gele woudkruid, het blauwe hondsviooltje, het gele vlasleeuwenbekje, het blauwe klokje, de welriekende thijm, het rose akkerstalkruid, het blauwe vergeet-mij-niet en andere mossen bedekken den bodem en brengen vocht aan de oppervlakte, terwijl zij het snelle verdampen van het water verhinderen. Heel langzaam vormt zich een dunne humuslaag — de witte blinker is een begroeid duin geworden. Geurige witte rozen bedekken de hellingen, daar tusschen vlecht de braam hare sierlijke ranken. De flora wordt steeds rijker. Maar de humuslaag is nog heel dun. Door het gedurende afloopen van het duin, door een wagenspoor, door het uittrekken van een struik, door het konijnen delven, etc. wordt spoedig een kale plek gevormd. De wind maakt er zich van meester, hij doorwoelt het zand, dat zich als een gevangene losworstelt uit zijne banden. De plek wordt grooter, en indien dit zand niet bijtijds door beplanting wordt vastgelegd, kan door die kleine oorzaak een stuifduin gevormd worden, waardoor het

WEG NAAR BERGEN AAN ZEE.

moetevolle en kostbare werk van jaren vernietigd wordt.

Hoe weinig wordt door het publiek daarmee rekening gehouden! De duinen hebben iets van het klimaat der steppen en van den woestijn. Het losse zand laat het regenwater spoedig door, de bovenste lagen worden bijzonder snel verwarmd, vooral op Zuidelijke en Zuid-Westelijke duinhellingen, terwijl de ondergrond koel en vochtig blijft. Tegen den avond heeft een sterke afkoeling plaats en de waterdamp slaat als dauw neer. De afwisseling van temperatuur is groot binnen de 24 uren. De planten, waarvan vele in het binnenland thuis behooren, moeten zich aan het klimaat aanpassen. Zij moeten middelen ontwikkelen, die een te groot waterverlies door verdamping verhinderen. En dit doen zij ook. De bladeren worden kleiner, smaller, vleeziger, de opperhuid wordt dikker, sommige zijn met een laag was bedekt, andere rollen het bovenste gedeelte van het blad op, weder andere reduceeren de verdampings-oppervlakte door stekels en doornen. Midden tusschen de duinenheuvels, door deze omringd en tegen den zeewind beschermd, liggen de duinpannen, lage vlakten, 4—6 M. boven den zeespiegel en bedekt met een dikkere of dunnere laag humus, die zich daar in den loop der tijden gevormd heeft. Deze pannen vormen de groote aantrekkelijkheid der Berger duinen, door de uitgestrekte bosschen, die zich daarin bevinden, door de heerlijke, zeldzame flora, die zij bevatten. Op weinig plaatsen vindt men bosch en dunn zoo dicht bij elkaar.

Langs de duinslooten groeit de water- en bindwilg, wier zilvergrijze en gele poesjes zoo vroolijk staan in de lente. De nachtegaal zingt dan haar lieder in den witten meidoorn en de woudduif broeit onder den bloeienden vlier. Eik en beuk groeien vriendschappelijk naast elkander, de kamperfoelie slingert zich er om heen. Ze zijn tehuis in de duinen, sijsjes, roodborstjes, merels, vinken, meesjes en grasmussen maken hun nestjes in hunne takken. De beuk bereikt hare gewone hoogte slechts in de voorduinen, in de binnenduinen wordt zij niet hooger dan een gewone struik.

Van verre reeds ziet men in de „verbrande pan” de roode stammen der hooge dennen, wier grillige vormen doen denken aan de boomen der Japaners, afgebeeld op blauwe porseleinen borden. Op enkele hellingen vindt men nog eene den met lange, donker glanzende naalden, die ruim 50 jaren geleden als zaad uit de Pyreneeën hier gebracht werd. Els en populier komen hier en daar voor. De lijster doet zich te goed aan de roode bessen der lijsterbessenboom en in de

EEN DER INGANGEN TOT DE BERGER DUINEN.

MIDDEN IN HET DUIN.

voorduin groeit de abeel met haar zilveren blad. De boomen in de duinen worden niet zoo hoog als die der binnenbosschen. Het is alsof zij weten, dat zij met den dood bedreigd worden door hun vijand, den zeewind, wanneer zij uit overmoed hun kruinen durven uitsteken boven het duin. Eén vlak is zoo laag, dat het water er in staat: het vormt een schilderachtig duinmeertje; bergeendjes zwemmen tusschen het riet, de watersnip strijkt er neer. Aan den zoom der bosschen en in de groene vlakten bloeien en geuren de heerlijkste bloemen. Een vreemd en zeer gemengd gezelschap vindt men daar bij elkaar in meer dan 200 soorten. Sommige zijn thuis in het hooge Noorden, andere in het verre Zuiden. Velen zijn kinderen der Alpen, enkele zijn zelfs van over de zee gekomen. Vreedzaam groeien ze daar nu naast de eenvoudige kinderen van polder en heide. Zij zijn gekomen op de vleugelen van den wind, trekvogels hebben ze medegebracht van hun verre reizen, slechts een heel enkele is door menschenhanden geplant. Daar is het rozenkransje, ook hemelsvaartbloempje genoemd, een laag bloeiende immortelle. Zij is te huis in den Alb en in den Fura en wordt daar hoog in eere gehouden. De eenvoudige bewoners dier streken plachten dit bloempje op Hemelvaartsdag te plukken en tot een kransje gevlochten Sanct Florian te wijden, in de hoop, dat die heilige hun huis tegen den bliksem zal beschermen. De blauwe gentiaan en de donkerroode anemone of wildemanskruid zijn in de Alpen tehuis. In het hooge Noorden, in Finland en zelfs in Groenland, groeit de moerasbes. Zij wordt daar onder de sneeuw geplukt en neemt de plaats in van appel, peer en druif. Zij is eene lekkernij voor de bewoners dier koude gewesten en wordt zóo gewaardeerd, dat de minnaar zijne geliefde geen zoeteren naam kan geven dan: mijn roodwangig besje! Het verre Zuiden is het vaderland der Osterlucie. Het verhaal gaat, dat Kruisvaarders deze plant medegebracht en van wege hare geneeskrachtige eigenschappen geplant hebben rondom de kleine kapel, die vroeger op het „Woud” stond en aan den heiligen Cosmos en Domianus gewijd was. De monniken, die de kapel bedienden, zouden een geneesmiddel tegen verschillende kwalen daaruit bereid en aan de bewoners der streek uitgereikt hebben. De witte pirola is het lelietje der dalen der duinbosschen. Heerlijk geurt de pepermint, die in groote hoeveelheden groeit. De gele dotterbloem spiegelt zich in de waterplas, het drinkgat van de jagers. De roode bessen der berberis schitteren tusschen het groen. In

trotsche verwaandheid staat recht op, de wankleurige, zeldzame bremraap, die toch slechts leeft op kosten van het teere walstroo. De roode bessen der wilde asperge trillen in den wind. Langs het jaagpad groeit de beerenklauw, het gouden hertshooi, dat de brandwonden geneest, het blauwe slan-genkruid, de trotsche Konings-toorts, de stekelige distel. Heele boschjes zijn er van de mooie akelei, die in de tuinen gekweekt wordt. Uit het groen kijkt de blauwe scabose, en de witte ster van het Parnassuskruid. Laag bij den grond groeit het duizendgulden kruid met zijne rose bloempjes, die een krachtig geneesmiddel zijn tegen koorts en zwakte. In het algemeen is er bijna geen kwaal, waarvoor niet een kruid gewassen is in de duinen. Mooi geaderde klimop en heerlijke roode rozen verblijden het oog. De zilveren wegdistel schittert tot in den winter. In purperen gloed liggen heele velden met dopheide! Zij hebben reeds menigen schilder geïnspireerd. Met de gouden brem, het rose stalkruid en den jeneverstruik wijzen zij volgens Staring op diluvialen grond. De zwertblokken, die te Bergen uitge-

graven zijn, schijnen dit te bevestigen. De grootste merkwaardigheid echter der Berger duinen zijn de Orchideeën, die in 12 soorten voorkomen.

De merkwaardigste er van zijn de koraal-orchidee en het vogel-nestje. De koraal-orchidee, zoo genoemd wegens den vorm harer wortel, is nergens anders in ons land gevonden. Haar naaste standplaats is een ver Waddeneiland of een Alpenpas. Het vogelnestje heeft evenzeer zijn naam te danken aan den vorm zijner wortel. Het komt, behalve in de Bergerduinen, een enkelen keer voor in Zuid-Limburg en bij Hengelo.

Deze beide orchideeën behooren met het eveneens in deze duinen voorkomende „Zonderblad” tot de weinige echte humusplanten, die geen blad bezitten en slechts van vergane stoffen leven.

In de duinvlakten groeit het breedbladig standelkruid met paarse of purperen bloem, het harlekijns standelkruid, het ge-vlekte standelkruid, het vleeschkleurig standelkruid, de sturmia met geelgroene bloem en de epictus palutris, wier bloemen wit zijn met rood en geel. Zeldzaam zijn ook de kever-orchidee met twee prachtige groene bladeren, waaruit de bloemstengel oprijst met zijn geelgroene bloem en de welriekende paarse gymhademia, met zijn geelgroene bloem en de doorgedrongen tot dicht bij het Somme der orchideeën zijn doorgedrongen tot dicht bij het strand. In de vlakten te Bergen aan Zee zijn zij verscholen tusschen het groen. Van onder haar bladerdak kijken zij naar de blanke meeuwen, die zoo statig zweven om de duintoppen, naar

CAFÉ „FRINS MAURITS”, VLAK AAN 'T STRAND.

den blauwen valk, die uit de hoogte zijn buit bespiedt, naar de zwaluwen, die even rusten op het zeeduin. Zij luisteren naar het gekrijsch van den grieto, zij weten waar de wulp hare gespikkelde groene eieren legt. De zee zingt hier een sluimerlied en onder haar ruischen droomen zij van hun ver vaderland.

Zij waren hier veilig. Zal dit zoo blijven?

Tot nu toe waren de Berger duinen gesloten voor het publiek. Daaraan is het te danken, dat hare flora nog zoo ongerept is gebleven. Nu worden er wegen gemaakt door de schoonste gedeelten. Zij strekken zich uren ver uit door de duinbosschen, die zich aansluiten aan de mooie binnenbosschen en aan de pas verplante bosschen der rijksduinen van Schoorl.

Velen zullen nu kunnen genieten van dit heerlijke plekje aarde, van die grootsche, kalme natuur, wier aanblik rust brengt in de ziel, van de reine lucht van bosch en zee, die kracht en gezondheid geeft aan het lichaam.

Zal de wandelaar dit waardeeren? Zal hij zich kunnen verblijden aan den geur der bloemen, zonder ze te plukken? Zal hij kunnen genieten van de schoonheid der duinflora zonder ze te vernielen?

Wij willen het hopen! Van de wandelaars zelf hangt het af, of de Berger duinen open kunnen blijven. NATUURVRIEND.

EEN MOOIE SIERPLANT.

ER zijn planten, die men, door de veranderde Eefhebbertij- hoe langer hoe minder in particuliere verzamelingen aantreft, wat zeker zeer te berteuren is. Gelukkig, dat de openbare instellingen juist dergelijke planten in waarde houden, waardoor het gevaar, dat zij verloren geraken, veel geringer wordt. Onder deze planten behoort ook de *Dasylirion acrotrichum*, een hoogst belangrijke Mexicaansche soort, die de vele bezoekers van Artis onlangs in bloei hebben kunnen bewonderen.

Deze plant is al van betrekkelijk ouden oorsprong, in 1828 werd zij ontdekt door Dr. Schiede, die op last der Pruisische Regeering in Mexico reisde; hij zond haar naar Europa onder den naam *Yucca acrotricha*, afgaande op haar uiterlijk en vooral op haar smalle bladeren. Bij een nauwkeuriger beschouwing kwam echter Zuccarini tot de ontdekking, dat het onmogelijk een *Yucca* wezen kon en hij beschreef haar in Otto en Dietrich's: „*Allgemeine Gartenzeitung*” onder den naam *Dasylirion*. Er is sinds dien tijd nog heel wat met deze plant gescharreld, wat ten gevolge heeft, dat zij een groot aantal synoniemen bezit, waarvan wij alleen maar den naam *Bonapartea gracilis* vermelden, omdat zij thans onder dien naam nog wel hier en daar wordt aangetroffen.

De *Dasylirion* is een werkelijk sierlijke plant. Zij vormt op ouderen leeftijd een tronk, die 15 à 20 c.M. dik kan worden, en die over zijn geheele lengte met schubben, de overblijfselen der afgevallen bladeren, is bezet. De bladeren zelf zijn lang, smal, lederachtig, aan de randen doornig gezaagd en grijs-groen; in het hart van de plant staan zij recht op, doch de opvolgende zijn naar alle zijden uitgespreid en daarbij sierlijk gebogen, waardoor de kroon een zuiver kogelvormige gedaante krijgt. Een eigenaardigheid hebben deze bladeren nog, n.l. dat de top zich splitst in een aantal bruine haartjes, zoodat aan het eind van ieder blad als het ware een bruin kwastje hangt. Hiermede moet wel degelijk rekening gehouden worden. Hij, die niet weet, dat dit een eigenschap van de plant is, is licht geneigd te meenen, dat de bladeren aan de punten afsterven en een enkele keer zagen wij dan ook *Dasylirions*, waarvan men in deze meening de bruine kwastjes had afgesneden en daardoor de planten van een eigenaardig sieraad beroofd had. Is de plant zoo oud, dat de tronk een hoogte van ongeveer 1 M. heeft bereikt, dan is zij bloeibaar geworden en ontspruit uit het hart van de plant de bloemstengel, die zeer snel groeit. Wij hebben er enkele jaren geleden een gezien, die in 6 weken 2.80 M. hoog werd, en die dus ruim 6.5 c.M. per dag groeide. De bloemstengel is aan den voet ongeveer 5 c.M. dik en van onder tot boven dicht bezet met bloemaartjes. Deze staan aan den voet wijd uiteen,

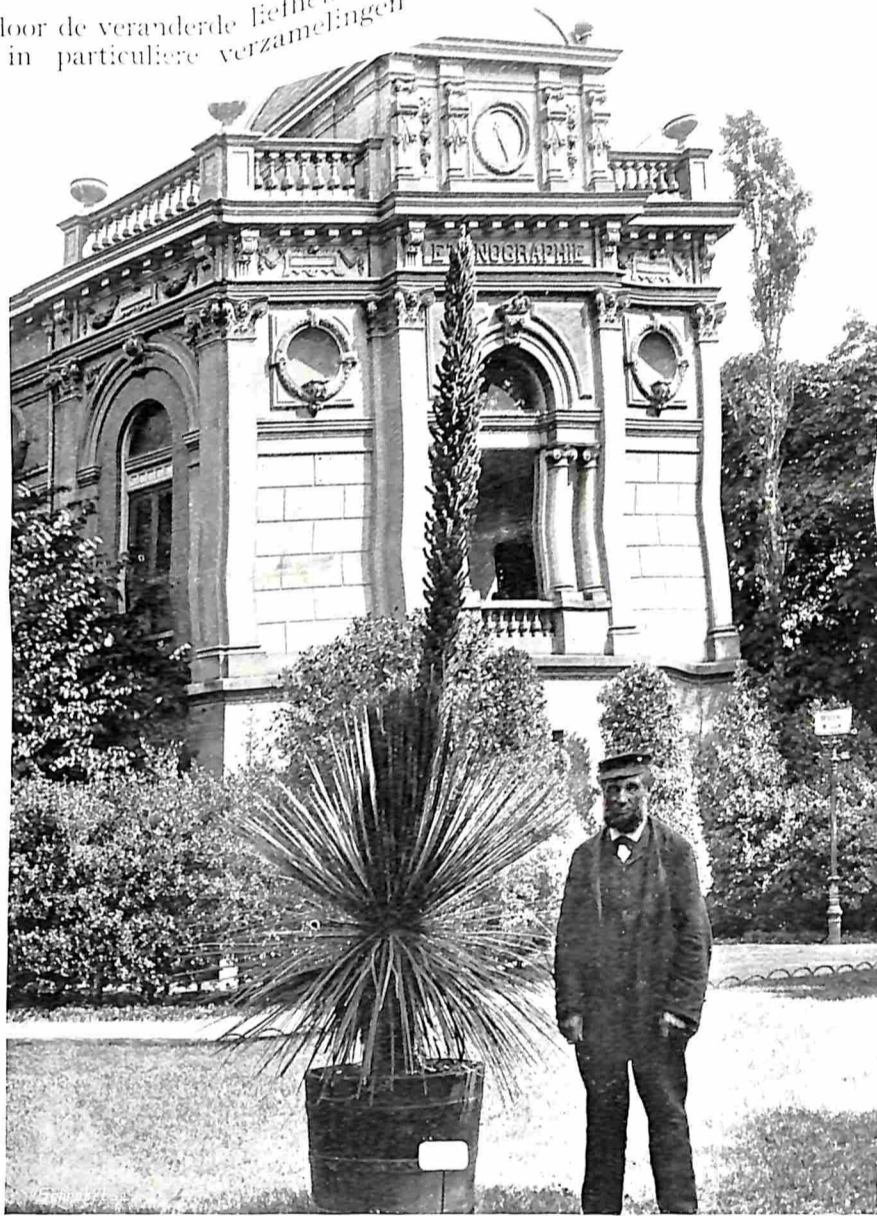

Foto Joh. W. Kroese.

DASYLIRION ACROTRICHUM IN BLOEI.

doch zijn daar van weinig betekenis. Op ongeveer 70 c.M. hoogte worden zij grooter en dikker en op het midden van den bloemstengel bereiken zij de grootste afmeting. De grootste aren bereiken een lengte van 14 c.M. en zijn knotsvormig, aan den voet zijn zij kaal, doch verderop dicht met kleine bloempjes bezet. Van deze laatste ziet men bijna uitsluitend de meeldraden, daar de bloemdekken zoo zwak ontwikkeld zijn, dat zij zoo goed als niet in het oog loopen.

Aangezien de *Dasylirions* z.g.n. tweehuizige planten zijn, onderscheidt men er dus mannelijke en vrouwelijke exemplaren onder. De laatste schijnen zeldzamer te zijn dan de eerste, wij zagen er nooit een van in bloei. Uit den aard der zaak zullen de bloemblaadjes bij de laatste een eenigszins ander voorkomen hebben.

Een bloeiende plant levert een inderdaad hoogst interessant gezicht op en velen, die ook andere planten mooi vinden, dan die prijken met het mooie exemplaar, dat in Artis bleide, hebben met het mooie exemplaar, dat de *Dasylirions* na den bloei afsterven. Gewoonlijk wordt beweerd, dat de vrouwelijke planten, wanneer zij voor de zaadvorming hare laatste krachten hebben uitgeput, het geval met de mannelijke is dit zeker niet zoo. Mij is een exemplaar bekend, dat reeds vier keer gebloed heeft en telkens, terzijde van den bloemstengel, een nieuwen kop vormde.

De cultuur dezer planten is niet zeer moeilijk. Zij verlangen een niet te lichte, doch voedzamen grond, rijkelijk vermengd met scherp zand. Daar zij zeer gevoelig zijn voor te veel vocht, moeten de potten of kuipen, waar zij in staan, goed gedraineerd zijn. Des zomers kan men ze op een lichte, warme plek buiten zetten en tegen October, wanneer de koude hertstregens beginnen, plaatst men ze in een koude, vorstvrije kas, echter zoo licht en zonnig mogelijk. Zijn de kuipen van goeden waterafvoer voorzien, dan behoeft men des zomers met gieten niet te zuinig te zijn, des winters mogen ze echter slechts weinig begoten worden.

E. TH. W.

Vruchten plukken.

DIT moet met de meeste zorgvuldigheid geschieden. Een ruwe, onhandige manier is oorzaak, dat de vruchten spoedig gaan vlekken of rotplekjes krijgen. Vooral zomerperen zijn in dit opzicht „kruidjes-roer-mij-niet”. Men plukt ze als men bespeurt, dat ze van kleur gaan veranderen en geelachtig worden. Blijven ze te lang zitten, dan worden ze melig en verliezen zoodoende smaak en geur. 't Is beter ze niet al te laat van den boom te doen en ze op een koele plaats na te laten rijpen. Te vroeg geplukt is echter al even schadelijk. Ze zijn dan te droog en alleen een weinig sappig onder de schil. Om te kunnen weten of zij goed of voldoende gerijpt zijn, duwt men er even op met den duim, vlak bij het steeltje. Komt er, zacht gedrukt, een kuiltje in het vleesch, dan is dit een bewijs, dat zij eetbaar en smakelijk zijn.

Hertstperen mogen niet te laat geplukt worden, gewoonlijk in

de eerste helft van October. Wanneer ze echter uit haar natuur en niet door ongesteldheid beginnen al te vallen, kan men ze vroeger van den boom nemen. Om echter zeker te zijn, dat men noch te vroeg noch te laat is, onderzoekt men, of ze tamelijk gemakkelijk van het beursje zijn af te nemen. Men doet zulks door de peer in een tegengestelde richting te bewegen. Te lang aan den boom, worden zij niet zacht en blijven smakeloos.

Winterperen kunnen in den regel blijven hangen tot het eind van October. Te vroeg afgeplukt, zijn ze smakeloos en worden rimpelig. Vóór men ze in haar gewone bergplaats, lietst op het Noorden, opbergt, laat men ze eerst een paar dagen op een luchtige, frissche plaats liggen. En als ze tegen vochtigheid en vorst beschermd worden, kunnen ze heel lang duren.

Als algemeene regel geldt: Pluk nooit vruchten, wanneer ze nat zijn. En brengt de weersgesteldheid mee, dat 't niet anders mogelijk is, droog ze na het plukken dan eerst op een luchtige plaats, eer ge ze opbergt. Natte vruchten gaan spoedig rotten.

Bovengenoemde raadgevingen gelden niet alleen voor peren, doch ook voor appels en zijn in hoofdzaak van toepassing bij het plukken van alle vruchten.

P. FRANSSEN Jzn.